

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

14. Christianorum Ormuzij status deterrimus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

huius gratia in Societatem cedebat nemini, sic suæ in eam largitatis habere socium non tulit, sed Collegium cum Seminario, suo vnius ære fundari voluit. Deerat solum conficiendo negotio nostrorum qui regerant assensus, & postulatus est ex Antonio Gomes (de quo alias dictum) Goani Collegij Rectore, qui Xauerio in Iaponia absente, omnem sibi in nostros per Indiam auctoritatem arrogarat, responditque id nec ab Episcopo, nec à se probari; non posse de operariis tam paucis partem illam rescindi quæ Ormuzensi Collegio sufficeret; venturas ex Lusitania post Paulum suppetias; vbi foret ex iis in Collegia Indiæ prouisum, tum de Ormuzio se cogitaturum: ita è spe futuri suspensum negotium, quod quo euaserit, post erit explicandum.

14.
Christiano-
rum Ormu-
ziz status de-
scripsimus.

Nunc ab Iudæis, Mauris, & ethnicis de quibus hæctenus, vocat nos viri tanti labor in excolendis Christianis fructu inexplicabili collocatus. De illorum quidem profligatissima viuendi ratione etsi perstrinximus aliquid, in ea nationum communi sentina describenda quibus habitabatur Ormuzium, sed ex viri Dei epistola quadam habetur distinctius, quàm deplorando illic statu Christiana res esset. [Illic, ait, complures inueni, usurpatores alieni; multos exacuente ingenia frustrationibus dolosis, ad opprimendam plebem, & pecunia emungendam. Inueterata odia, & prope continuas ad ferrum prouocationes; linguas omnis generis in Deum maledicas, & in eiuorando illius nomine assiduas, offensionum publicarum solutam licentiam, inter milites præsertim, in quibus multum operosæ molestiæ exhausti, quod multo tempore à me instaurata, momento subruerent, cultris, vulneribus, cadibus insanendo in illos etiam qui pacem adamabant; cùmque initio ab illis peterem vt Christi amore, & imitatione, acceptas iniurias condonarent; ineptis responsionibus petitionem rejectabant, Christum Deum fuisse, se homines esse, non posse patienter, & clausis oculis offensas præterire; quantum sui honoris decore asserendo tangeretur Deus, tantum quoque se sui violatione tangi, quæ præfractè ad eò vomebant vt malle se dicerent vltos inferis addici, quàm cælo inultos asseri; gentem planè barbaram credidisses in Dei aspersionem, & probrum sanctorum editam, nec leges, nec regem, nec duces pensi quicquam habentem. Alij tresue alere concubinas, Mauras, Ethnicas, Hebræas, & circumducere palam sine fronte quocumque pergerent. Ad hæc latrones, & sicarij cruorem & homicidia pretio licitari, quos pelli ex insula cum Præfectum rogarem, multitudine absteritis refugit id aggredi.] Hæc ille de facinorosis moribus Christianorum Ormuzensium, qui confusa sectarum variarum prauitate, ac scelere permixti, è singularum vitijs coaluisse videbantur, & perfidiam cum auaritia ex Iudæis, ex Mauris fœdas libidines; cœcitatem ignorantia, deique contemptum ex ethnicis decerpisse. Quare ad primos tot malorum aspectus quasi syderatus, longe se imparem reputauit ad eruncandam syluam infaustarum, stir-

pium,

pium, & venenatarum arborum tam horrendam; fecit tamen sibi animos illâ sui humili æstimatione, qua etiam homines de societate solebat erigere ad quævis ardua in Dei gloriam tentanda; proderit hic illam memorare, sed simplicem, & qualis eius è calamo fluxit. [Ab hoc, ait, misero fratre vestro consilium capite profuturum vobis ad obarmandum Deo pectus, quoties ad opus diuinum mittemini. Nam si Deus illuminatio, & salus nostra est, timendum quid restat, præter iram illius? hoc me consilio iuari plurimum, sum expertus, aliàs imbellis, tepidus, seu gelu potius meo rigens cum Ormuzium appuli, quo pacto incolumis tantam ærumnarum calamitatem peruasissimè, & tamen in baculo meo transui Iordanem, & nunc cum duabus turmis regredior. Duo vobis ob oculos pono, primum est Iesum Societatem tueri eiusque filios tanquam suos, proinde haud eius adeò meritorum, quàm sui amoris habere rationem. Alterum, carissimorum in Europa, & India Patrum Fratrumque ardentis coram Deo & perpetuas comprecationes. Multa enim sumus, sed corporis vnus membra, cui IESVS caput est; famuli multi sed vnus famulatus.] Vt autem comprehendatur paucis, quicquid ardore industrio, vi magna dicendi, suscipiendique asperitates spontaneas, & viuendi exemplis, sed ante omnia præsentissima ope Diuini spiritus egerit, in illa criminum emendanda consecrandaque metropoli, vel vnum repeti opus est quod tradunt testes iidemque spectatores, Ormuzium paulo post quam illuc applicuit, fuisse ab se tantopere diuersam, vt anni totius decursus, maioris ieiunij, & sanctioris hebdomadæ speciem referret, afflictationis voluntariæ, & Sacramentorum communi & feruida perpetuitate. Confessionibus audiendis addi noctes diebus oportebat, erantque vt plurimum, aut vitæ omnis anteaetæ, aut annorum decem, eæque multis fermè difficultatibus implexæ, cuiusmodi vltra septingentas, semestri spacio numerauit Tam porto stipato cingebatur affluxu aures illius poscentium, vt morbi simulatione audiri ab eo extorqueret nonnulli, quod impetraturos se alioqui, minimè speraret. Huic nihilominus tam densæ occupationi ponebat hinc modum, vt quot hebdomadis suum ferè sexies concionibus tempus daret, quarum vim nihil certius asserit, quam consecuti ex iis motus. Scribens ad Simonem Goa Xauerius quò reuocatum Ormuzio Berzeum audierat, [Concionatur, inquit, P. Gaspar Berzeus singulari ardore pietatis. Quoties pulpitu conscendit, templum lacrimis, & singultu implet.] Verum Ormuzij hoc incitatus, quo malis ea vrbs grauioribus laborabat. Interpellabant sæpius dicentem complorationes subitæ ac singultus populi vniuersi, cogebantque insistere, quoad is scelerum admissorum detumisset dolor. Cui excitando, omium eius concionum spectabat, & insudabat labor. Hinc palam, in omnium oculis, inimicorum amplexus petere, & capitalia odia, pace beneuola mutare, hinc & priuata scorta, & publica, exscendentis è pulpito sese ad pedes abijcere, hinc auro grauida deferri ad eum marsupia, lucris olim iniquis

parto, tunc restituendo, hinc etiam aliqui, melioribus affucti ex eo poscere ut adlegerentur in Societatem, de quibus erit agendum postea. Iam voluntariis priuatim, & publicè pœnis, nec modus, nec sãpe ratio constabat; dominicis alijs & festis maioribus ad decumanam templi portam, flagellis in seipfos sæuire; urbem alijs quã plurimùm frequens peruadentes & idem præstare & sublato clamore misericordiam rogare. Quidam templum ingressi, nudata cingulo tenus eruentare terga, & offensionis eatenus præbitæ à circumfusa concione veniam petere. Crebræ ad hæc per urbem cruce præuia supplicationes ad quam vltronea suimet verberatione, viri iuxta, & pueri noxarum orabant condonationem, tum propriarum, tum alienarum. Demum vbi prius tantum licentia valebat, ut probrosissimis quoque flagitijs, nulla non modo religio, sed ne obstaret quidem pudor, cœpit videri adeò mōstrosus scelerati hominis conspectus, ut quidam solitudinem suorum criminum pertæsi, quodd ab alijs digito notarentur, spontaneum optarint exilium in quo habenas cupiditaribus, multis cum focijs exprobrante nemine laxarent. Nam domi feminas occultare, iniustis scenioribus, iuris colorem allinere, vulpem vapidam tegere, pulchra specie pietatis, (ut ab nonnullis tentatum est) incassum penitus exibat, ita enim feruebat conuerforum pia sagacitas, ut suorum quondam criminum socios callidè scrutarentur, & deprehensos in aliquo veterum vitiorum, festinatò ad Berzeum deferrent.

Conuersio-
nes peccato-
rum,

His delatoribus cognouit de clerico diuitem infanis tam pridem duarum amoribus irretito, ut explicandi se ex ijs nec viam nosset, nec consilium inire. In suo igitur exitio cupidè acquiescens, vnoque sibi à Berzeo timens, disturbaturo haud dubiè lethargum quem amabat, omni modo cauit ne illi suspectus fieret; insinuauit se in amicitiam illius intimam, significatione familiaris beneuolentiæ prorsus singulari. Traducebat cum eo aliquot interdum horas in Nosocomio miris verborum conditas urbanitatibus, pietatis quin etiam delibutas melle, & de animarum salute sollicitas, in cuius procuratione Patris contentiones mirè extollebat. Concionantem audiens, ore toto approbationem præferbat, & admirationem. Utque illum sibi obstringeret arctius militabat ad eum manuscula etsi norat recta in egentes ex eius manibus transire. Postremo huc etiam simulatio processit, ut eum ad prandium vocaret, semotis prius diligenter à conspectu amicis duabus, & quos ex ijs tulerat filiis, quod testibus oculis posset Berzeus eos refellere, qui essent fortassis accusaturi suam impudicitiam. Nihil horum recusauit Pater simulans & ipse artes improbi Sacerdotis nullo modo sibi esse suspectas, etsi eius vitam moresque optimè teneret, sed eam qualemcumque amicitiam ipsius, in partem obuertere parabat, studiis eius planè oppositam. Ut ergo se sensit velle ab eo haberi pro intimo, libertate tunc uti statuit quam præbebat tam peculiaris amicitia ius, aliquando cum eo de salute animi, & iactura generatim locutus, quantique vtraque interesset; ad eum.